Ministerie van Justitie en Veiligheid

DG Oekraïense ontheemden

Burgemeesters van de gemeenten in Nederland
Voorzitters van de Veiligheidsregio's

Datum 1 september 2023
Onderwerp Opgave noodopvang Oekraïense vluchtelingen

Geachte heer/mevrouw,

De voortdurende oorlog in Oekraïne zorgt voor een aanhoudende instroom van ontheemden naar Nederland. Gemeenten en Veiligheidsregio's spannen zich nog steeds elke dag onverminderd in om ontheemden uit Oekraïne op een goede manier op te vangen, zowel via gemeentelijke opvang als via particuliere initiatieven. En met resultaat, het is ons steeds gelukt alle ontheemden uit Oekraïne op te vangen. Voor al uw inspanningen wil ik daarom wederom mijn grote dank uitspreken.

Tegelijkertijd zien we ook dat de instroom onverminderd door blijft gaan en lijkt het er niet op dat dit op korte termijn gaat veranderen. In deze brief informeer ik u over de bijgestelde prognose instroom Oekraïense ontheemden voor 2023 en wat dit betekent voor het benodigde aantal GOO-plekken voor het begin van 2024. Hierbij blijft het streven om tijdig helderheid te geven over de opgave en rekening te houden met een voorbereidingstijd van zes maanden voor gemeenten.

In mijn brief van 20 juni[1] heb ik toegezegd dat ik u in augustus zou informeren over de opgave voor begin 2024. Ik heb u toen ook gevraagd om tot die tijd te blijven toewerken naar 90.000 opvangplekken.[2]

[1] Brief aan Burgemeesters van de gemeenten in Nederland en Voorzitters van de Veiligheidsregio's over opgave noodopvang Oekraïense vluchtelingen (1).pdf
[2] Zie ook: Afschrift Brief Langdurige inzet opvang ontheemden uit Oekraïne door gemeenten | Rapport | Rijksoverheid.nl

Prognose instroom Oekraïense ontheemden

12 april 2023

In januari 2023 is er een uitgebreide prognose opgesteld voor de instroom van Oekraïense ontheemden in Nederland voor 2023 en verder. Daarbij is afgesproken om de prognose te monitoren door te toetsen hoe de realisatie van de instroom zich ontwikkelt ten opzichte van de prognose. Deze ontwikkelingen kunnen vervolgens meegenomen worden om de prognose periodiek bij te stellen. Gaandeweg de eerste helft van 2023 bleek dat de gerealiseerde instroom lager was dan de instroom die in januari werd verwacht, hetgeen als input is meegenomen in de bijstelling van de prognose. Daarnaast zijn ook de scenario's uit de Clingendaelrapportage Beschermingsopdracht Oekraïense ontheemden in Nederland van mei 2023[3] meegenomen.

Op basis van de bijgestelde prognose wordt uitgegaan van een gemiddelde netto instroom van 325 Oekraïense ontheemden per week. Uitgaande van het aantal Oekraïense ontheemden van 94.390[4] per eind juni, wordt voor eind 2023 op basis van de bijgestelde prognose rekening gehouden met een aantal van 104.465[5] ontheemden uit Oekraïne in Nederland. Dit aantal is exclusief de zogenoemde derdelanders uit Oekraïne.

Opgave per 1 januari 2024

In de brief van 20 juni heb ik u gevraagd om te blijven toewerken naar 90.000 GOO-plekken en heb ik u geïnformeerd dat we aan de hand van een herijkte prognose het benodigde aantal GOO-plekken richting begin 2024 zullen vaststellen.

Op basis van het te verwachten aantal Oekraïense ontheemden aan het einde van dit jaar, verwachten we dat er in ieder geval 97.000 GOO-plekken nodig zijn per 1 februari 2024.

Hierbij wordt er vanuit gegaan dat de huidige trend, waarbij ongeveer 80% van de instroom in de GOO wordt geplaatst en ongeveer 20% via een eigen netwerk of via particuliere initiatieven wordt opgevangen, zich de komende maanden in ieder geval nog doorzet. We houden er rekening mee dat deze verhouding de komende tijd kan veranderen en er mogelijk sprake zal zijn verhoogde toestroom vanuit de particuliere opvang naar de GOO.

Daarbij nemen we ook mee dat de bezettingsgraad van de noodopvang al geruime tijd zeer hoog is en daarmee de marge om een eventueel onverwachte piek in de instroom op te kunnen vangen erg klein. Het is belangrijk dat we toewerken naar een marge om zo het risico op een tekort aan GOO-plekken te verkleinen.

Ook houden we hierbij, kijkend naar het afgelopen jaar, rekening met het zogenoemde 'snijverlies' in het aantal opvangplekken waardoor niet alle gerealiseerde plekken daadwerkelijk beschikbaar zijn. We begrijpen dat het plaatsen

[3] Beschermingsopdracht Oekraïense ontheemden in Nederland: In afwachting van het lenteoffensief | Rapport | Rijksoverheid.nl

[4] Aantal BRP-inschrijvingen (netto) van ontheemden met de Oekraïense nationaliteit (exclusief derdelanders uit Oekraïne) per 25 juni 2023

[5] Aantal Oekraïense ontheemden per 25 juni 2023 (94.390) + de te verwachten gemiddelde netto instroom per week op basis van de prognose (325) x aantal resterende weken tot 1 februari 2024 (31)

van ontheemden in verschillende samenstelling soms lastig kan zijn, niettemin doen we een beroep op u om het snijverlies zoveel mogelijk te beperken.

Op grond hiervan vraag ik u om naar 97.000 GOO-plekken toe te werken per 1 februari 2024. Ik benadruk nogmaals dat dit een inspanningsverplichting betreft.

Op dit moment zijn er 81.370 GOO-plekken gerealiseerd, met een bezetting van 99%[6]. Dit betekent dat ik u vraag zo snel mogelijk in te zetten op het realiseren van de eerder afgesproken 90.000, en daarnaast het snijverlies te beperken en waar mogelijk tijdelijke de doelgroep beperkingen op te heffen.

Dit doet geen afbreuk aan de wens dat de Veiligheidsregio's hun bestuurlijke betrokkenheid per 1 januari 2024 overdragen.

Bij plotseling hoge instroom zal in eerste instantie een beroep worden gedaan op crisisnoodopvang, zoals ook gebeurd is in het voorjaar van 2022. Wanneer er langere tijd sprake is van een verhoging in de instroom kan dit leiden tot tussentijdse aanpassing van het benodigde aantal GOO-plekken.

Ik ben mij er van bewust dat dit een grote opgave en uitdaging is, met name ook gelet op wat de bestaande opgave vanuit de reguliere asielketen van u vraagt. Vanuit het Rijk wordt de ondersteuning voor het realiseren van GOO-plekken voortgezet.[7] De Nationale Opvang Organisatie voor ontheemden uit Oekraïne zal alle gemeenten en Veiligheidsregio's blijven bijstaan met financiële middelen, bemiddeling en advies. Daarbij is het wel van belang dat gemeenten tijdig en volledig rapporteren over de ontwikkelingen in hun opvangcapaciteit aan het Knooppunt Coördinatie en Informatie Oekraïne (KCIO), zodat accuraat inzicht bestaat in het beschikbare aantal opvangplekken.

In dit verband vind ik het van belang te benadrukken dat een prognose altijd met onzekerheden omgeven is en dat deze onzekerheid toeneemt naarmate de prognoseperiode verder in de toekomst ligt. Daarom zullen we de prognose blijven monitoren aan de hand van de daadwerkelijke instroom en zo nodig bijstellen in geval van significante afwijkingen. Op basis daarvan zal in dat geval ook worden bezien of er aanleiding bestaat de opvangopgave aan te passen.

[6] Stand 29 augustus 2023

[7] Zie bijlage 1.

Financiën

Een aantal gemeenten heeft aangegeven moeite te hebben om business cases rond te krijgen voor de transitiekosten die nodig zijn voor het gereed maken van een pand of het bouw- en woonrijp maken van grond voor opvang van ontheemden. De investeringsduur is gekoppeld aan de looptijd van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming (hierna: RTB) plus één jaar, dus op dit moment tot 4 maart 2025. Vooruitlopend op de verwachte verlenging van de RTB dit najaar tot 4 maart 2025, heb ik besloten de investeringsduur te verlengen tot 4 maart 2026. Hiermee vergroten we de mogelijkheid voor gemeenten om te investeren in locaties tot 4 maart 2026. Deze termijn sluit aan bij de maximale looptijd van de Tijdelijke Wet opvang ontheemden uit Oekraïne, die onlangs bij uw Kamer is ingediend, indien de Richtlijn Tijdelijke bescherming met 1 jaar wordt verlengd. Met deze verruimde mogelijkheden beoog ik investeringen in meer duurzame locaties te stimuleren.

12 april 2023

Ik wil gemeenten ondersteunen bij het realiseren van nieuwe en duurzaam inzetbare opvanglocaties. Daarom nodig ik gemeenten uit om nieuwe businesscases in te dienen bij de Nationale Opvang Organisatie (NOO), ook als deze complex zijn. Deze businesscases worden per geval bekeken, ook om te bezien of een passende oplossing mogelijk is, waarbij de bestaande financiële kaders leidend zijn.

Ik vertrouw erop u zo voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

E. van der Burg